

Történetek két hangra. A tatai német nemzetiségi múzeum kortárs irodalmi projektje

Szakmai beszámoló

Projektgazda: Dr. Kuti Klára muzeológus

Együttműködő partnerek: IKGS (Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas, Ludwig-Maximilians-Universität München)

További támogatók: IfA (Institut für Auslandsbeziehungen), MNOÖ (Magyarországi Németek Országos Önkormányzata)

A projekt a 2015 májusától fennálló *Mi és a többiek* című állandó kiállítás kiegészítő- és kísérő programja. Célja, hogy a magyarországi németiség néprajzának és történelmének múzeumi reprezentációja **jelenkori irodalmi alkotásokkal** kiegészüljön. A projektben arra szólítottunk kortárs írókat, hogy a múzeumi gyűjteményből választott fényképhez írjanak egy élettörténetet. A novellák írott és hangzó anyag formájában beépültek a kiállításba. A kiállítás vállalt küldetése, hogy a tárgykultúra, a vizualitás, továbbá az elbeszél és írott szöveg együttesen reprezentálja a közösségi emlékezetet.

A teljes program lefolyása

Teljes megvalósult támogatás: 2,059,604HUF (A tervezett teljes támogatás 2,119,037HUF-tól való eltérés csak az euróban folyósított összeg átutalásának napi árfolyamából fakadó eltérés.)

Futamidő: 2016. március 1. – 2016. december 15.

1.) Írói felhívás közzététele, 2016 március – május

2.) kerekasztal-beszélgetés a jelenkori magyarországi német, ill. kisebbségi irodalomról, 2016. június 10. Helyszín: Tata. Résztvevők: Balogh Robert (író), Mihelisz József (író), Dr. Propsz Eszter (irodalomtörténész, SzTE), Dr. Erb Mária (nyelvész, ELTE), Dr. Dác Enikő (irodalomtörténész, IKGS, München) A kerekasztal rendezvény költségét az MNOÖ támogatásából fedeztük.

3.) 2016. augusztus 31. a pályaművek beérkezése, 17 szerzőtől 21 mű érkezett be.

4.) Dr. Propsz Eszter és Dr. Dác Enikő mint zsűri válogatta, értékelte és díjazásra javasolta az alkotásokat.

Pályázatunk négy kategóriában öt alkotást díjazott az alkotásokat.

A hazai sváb élettörténetek sorsfordulóinak autentikus bemutatásáért díjban részesült Az én németiségem című alkotás szerzője, Julius Frömmel.

A múzeum és kiállítás küldetéséhez legszorosabban kapcsolódó alkotásért díjban részesült a Táltli című alkotás szerzője, Pfszter Tamás és a Lenti című alkotás szerzője, Szabó Csilla.

A történetfeldolgozás többszólamúsága, a komplex képfogalom használatáért díjban részesült a Batyubál című alkotás szerzője, Pruzsinszky Sándor.

Az ungarn-deutsch fogalom újszerű felfogásáért és használatáért díjban részesült a Mein Vater war ein Ungar című alkotás szerzője, Arlene Peuckert.

Az irodalmi szempontból díjazott alkotások mellett muzeológiai-kiállítástechnikai szempontok alapján választottuk ki azokat az alkotásokat, melyek hangzóanyag formájában beépültek a kiállításba, kiegészítve azokkal az alkotásokkal, melyeket a kisebbségi irodalom képviselőitől múzeumi munkánk támogatásaként kaptunk.

Balogh Robert: Le Blaireau européen

Demény Péter: Élet a havon

Elmer István: Nagypapa vágya

Gerendás Ferenc: A betört túske

Julius Frömmel: Az én németségem...

Kalász Márton: Téli bárány (részlet)

Pfiszter Tamás: Oma mindig svábolt

Szabó Csilla: Lenti

A szerzőknek nyújtott díjakat, szerzői honoráriumot, a szakértői munka díját az IfA támogatásából fedeztük.

5.) A kész alkotásokat Zádor Éva és Mesés Péter fordította magyarról németre, ill. németről magyarra. A fordítók munkáját az IfA támogatásából fedeztük.

6.) A kiállításba kerülő alkotásokat két nyelven a Magyarországi Német Színház művészei olvasták fel, és a hangtómunka is a Magyarországi Német Színház stúdiójában zajlott. A felolvasást az IfA támogatásából, a hangtómunkát az NKA támogatásából fedeztük.

7.) Kiállítás és installáció: a nyolc alkotás nyolc szöveg-kép kombinációjú táblán, ill. négy hangponton került beépítésre. Az installáció anyag- és egyéb költségét az NKA támogatásából fedeztük.

8.) A projekt eredménye 2016. december 9-én került átadásra. A rendezvény reklámanyagát az NKA támogatásból fedeztük, a rendezvény költségét az MNOÖ támogatásából fedeztük. A rendezvényen részt vettek a díjazott szerzők, akiket egy emléklappal köszöntöttünk, részt vett a szekszárdi Német Színház intendánsa, Frank Ildikó, aki felolvasott az elkészült alkotásokból, részt vettek a partnerintézmény küldöttei. A rendezvény átadó beszédét Dr. Wilhelm Droste, író, irodalomtörténész, fordító (ELTE) tartotta.

Eredmények

A projekt legfontosabb eredménye, hogy immár megjelenik a tatai német kiállításban a jelenkori német kisebbség emlékezet; az is egy egészen különösen szubjektív interpretációban, a magas színvonalú irodalmi alkotások professzionális megszólaltatásában. A múzeum hányatatott sorsa miatt

a hazai németiség történeti emlékezetének mintegy az 1980as évektől számítható megjelenése teljesen hiányzott eddig a múzeum gyűjteményéből. Azaz a múzeumi gyűjtemény még híven őrizte a kádárizmus kisebbségpolitikájának emlékezetpolitikáját, és nem volt tárgyi vagy szöveges adata azokra a sorseseményekre, traumákra, melyek pedig ehhez az emlékezethez tartoznak. A 2015-ben elindított új kiállításfolyam kritikai reflexivitással reagált erre a hiányra. Az irodalmi projekt célja az volt, hogy a kortárs irodalom mint a társadalmi emlékezet közvetítője pótolja ezt a hiányt, és megszólaltassa az elnémított múzeumi tárgyakat, fotókat. Fontos és pozitív eredményként könyvelhetjük el, hogy sok szerző jelentkezett, azaz a hazai német kisebbség – bár döntően magyar nyelven – de kötődésében, identitásában, mondanivalójában jelen van az irodalomban.

Tata, 2017. január 27.

Dr. Kuti Klára, projektgazda

Berger Gyula, igazgató